

Exam. Code : 103205
Subject Code: 1236

B.A./B.Sc. Semester—V
SOCIOLOGY (Social Thought)

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—100

SECTION—A

Attempt **SEVEN** questions out of **TEN** given below, carrying 4 marks each. Attempt shall not exceed half page.

7×4=28

1. Discuss Comtean Positivism.
2. Write a note on Polytheism.
3. Define Political Headship. Discuss its types.
4. Examine the term Primitive Communism.
5. Write a note on Military Societies.
6. What do you understand by term Mechanical solidarity and Organic solidarity? Differentiate between them.
7. Define Mode of Production. Discuss its importance.
8. Discuss main characteristics of Social Facts.

(Contd.)

9. Discuss concept of Residues.
10. Weber Theory of Social Action.

SECTION—B

Attempt **FOUR** questions out of **EIGHT** given below, each carrying **18** marks. Attempt **ONE** question from each Unit.

$$4 \times 18 = 72$$

UNIT—I

1. Discuss Comte's law of three stages and its relevance in present day times.
2. Examine Herbert Spencer's typology of societies based on evolutionary perspective.

UNIT—II

3. What do you understand by term Historical Materialism? Discuss class struggle in various time periods.
4. What do you understand by term Dialectics? Write a note on dialectical materialism.

UNIT—III

5. Examine salient features of Calvinism and its contribution in emergence of capitalism in Europe.

6. What do you understand by term Authority. Discuss its basic elements and types.

UNIT—IV

7. Critically examine Durkheim Theory of Suicide.
8. Elaborate Pareto's Theory of Circulation of Elites.

(Punjabi Version)

ਭਾਗ—ੳ

ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 10 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 4 ਅੰਕ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਅੱਧੇ ਪੇਜ ਵਿੱਚ ਦਿਉ।

$$7 \times 4 = 28$$

1. ਕਾਮਟੀਅਨ (Comtean) ਪ੍ਰਤੱਖਵਾਦ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
2. ਬਹੁਦੇਵਵਾਦ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
3. ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮੁਖੀਆਪਨ (Headship) ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰੋ। ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
4. ਆਦਿਮ ਸਾਮਵਾਦ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ।
5. ਮਿਲਟਰੀ ਸਮਾਜ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
6. ਮਕੈਨੀਕਲ ਇੱਕਮੁਠਤਾ ਅਤੇ ਜੈਵਿਕ ਇੱਕਮੁਠਤਾ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ? ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਕ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

(Contd.)

1137

ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਢੰਗ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰੋ। ਇਸਦ ਸਹਤਵ ਦਾ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

- 8. ਸਮਾਜਿਕ ਤੱਥ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- 9. ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- 10. ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜ ਦਾ ਵੇਬਰ (Weber) ਸਿਧਾਂਤ।

ਭਾਗ—ਅ

ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ 8 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 18 ਅੰਕ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

4×18=72

ਯੂਨਿਟ—I

- 1. ਕ੍ਰਾਮਟੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਚਰਣਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- 2. ਵਿਕਾਸਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਹਰਬਰਟ ਸਪੈਂਸਰ ਦੀ ਟਾਈਪੋਲੋਜੀ (typology) ਦਾ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—II

- 3. ਇਤਿਹਾਸਕ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ? ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੇਂ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਵਰਗ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- 4. ਦਵੰਦਵਾਦ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ? ਦਵੰਦਾਤਮਕ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

ਯੂਨਿਟ—III

114

5. ਕਾਲਵਿਨਵਾਦ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਪੁੰਜੀਵਾਦ ਦੇ ਉਦਭਵ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਯੋਗਦਾਨਾਂ ਦਾ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ।

6. ਅਥਾਰਟੀ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ? ਇਸਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—IV

7. ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਦੇ ਦੁਰਖੀਮ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

8. ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਦੇ ਸੰਚਲਨ ਦੇ ਪਰੈਟੋ (Pareto) ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਉ।

(Hindi Version)

भाग—क

नीचे दिए गए 10 प्रश्नों में से सात प्रश्न करो। प्रत्येक प्रश्न के 4 अंक हैं। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर आधे पृष्ठ में दो।

7×4=28

1. काम्टीयन (Comtean) प्रत्यक्षवाद की चर्चा करो।
2. बहुदेववाद पर एक नोट लिखो।

(Contd.)

3. राजनीतिक मुखियापन (Headship) परिभाषित करो। इसके प्रकारों की चर्चा करो।
4. आदिम साम्यवाद शब्द का परीक्षण करो।
5. सैन्य समाज पर एक नोट लिखो।
6. यांत्रिक एकजुटता तथा जैविक एकजुटता शब्दों से आप क्या समझते हैं ? इन दोनों में अंतर स्पष्ट करो।
7. उत्पादन के ढंग को परिभाषित करो। इसके महत्व की चर्चा करो।
8. सामाजिक तथ्य की मुख्य विशेषताओं पर चर्चा करो।
9. अवशेषों की अवधारणा की चर्चा करो।
10. सामाजिक कार्य का वेबर (Weber) सिद्धांत।

भाग—ख

नीचे दिए गए 8 प्रश्नों में से चार प्रश्न करो। प्रत्येक प्रश्न के 18 अंक हैं। प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न करो। $4 \times 18 = 72$

यूनिट—I

1. काम्टे के तीन चरणों के कानून की तथा वर्तमान समय में उसकी प्रासंगिकता पर चर्चा करो।

2. विकासवादी दृष्टिकोणों पर आधारित समाज में हरबर्ट स्पेंसर की टाइपोलोजी (typology) का परीक्षण करो।

यूनिट—II

3. ऐतिहासिक भौतिकवाद शब्द से आप क्या समझते हो ? विभिन्न समयावधियों में वर्ग संघर्ष की चर्चा करो।
4. द्वंद्ववाद शब्द से आप क्या समझते हो ? द्वंद्वात्मक भौतिकवाद पर एक नोट लिखो।

यूनिट—III

5. कालविनवाद की मुख्य विशेषताओं तथा यूरोप में पूंजीवाद के उद्भव में इसके योगदानों का परीक्षण करो।
6. प्रधिकरण शब्द से आप क्या समझते हैं ? इसके बुनियादी तत्वों और प्रकारों की चर्चा करो।

यूनिट—IV

7. आत्महत्या के दुर्खीम सिद्धांत का आलोचनात्मक मूल्यांकन करो।
8. कुलीन वर्ग के संचलन के परैटो (Pareto) के सिद्धांत पर प्रकाश डालो।